

[REDACTED] 6 marca 2025 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie

I Wydział Cywilny

ul. Krakowskie Przedmieście 43
20 – 076 Lublin

Sygnatura akt: I C 1319/24

Powód: [REDACTED] (adres w aktach), zastępowana przez radcę prawnego
[REDACTED]

Adres do doręczeń:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Pozwany: Skarb Państwa – Wojewoda Lubelski, ul. Spokojna 4, 20 – 914 Lublin,
zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej

Replika na odpowiedź na pozew

Podtrzymuję stanowisko wyrażone w pozwie.

Wnoszę o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z:

- a) Zlecenia przeprowadzenia kontroli (załącznik nr 1)
- b) Zawiadomienia o możliwości zapoznania się z aktami sprawy (załącznik nr 2)
- c) Decyzji 52/2022, 93/2022, 123/2022, 192/2022 (załącznik nr 3)

wszystkie w celu wykazania faktów: poprawności przychodu stanowiącego podstawę obliczenia należnej Powodowi rekompensaty, potwierdzenia poprawności przychodu

stanowiącego podstawę obliczenia należnej Powodowi rekompensaty przez Urząd Skarbowy, uznania przez Pozwanego poprawności przychodu stanowiącego podstawę obliczenia należnej Powodowi rekompensaty.

Cywilnoprawny charakter roszczenia o rekompensatę

1. Wbrew twierdzeniom Pozwanego cywilnoprawny charakter roszczenia o rekompensatę nie podlega żadnej kwestii. Rekompensata ma bowiem charakter naprawienia szkody, co wynika z art. 6 Ustawy o rekompensacie odsyłającego do art. 5 ust. 1–3, 5 Ustawy o stratach, które posługują się pojęciem odszkodowania.
2. Doznaje to dalej wsparcia w art. 5 Ustawy o rekompensacie, zgodnie z którym jej wypłata wygasza roszczenie odszkodowawcze na zasadach ogólnych w zakresie obu postaci szkody z art. 361 § 1 k.c., tj. straty i utraconych korzyści (art. 5 ustawy). Co więcej, na podstawie stosowanego odpowiednio art. 6 Ustawy o stratach niezadowolony z decyzji wnioskodawca jest poszkodowanym, a poszkodowany to strona stosunku zobowiązaniowego, któremu przysługuje cywilnoprawne roszczenie o naprawienie szkody.
3. Ponadto, roszczenie o rekompensatę podlega przedawnieniu na podstawie odpowiednio stosowanego art. 8 Ustawy o stratach. Przypomnijmy, że zgodnie z art. 117 § 1 k.c. przedmiotem przedawnienia są roszczenia majątkowe o charakterze cywilnoprawnym. Dlatego podniesiony przez Pozwanego zarzut przedawnienia nie daje się pogodzić z podniesionym zarzutem dotyczącym niecywilnoprawnego charakteru roszczenia o rekompensatę. Innymi słowy, Pozwany sam przekonuje nas o tym, że dochodzone pozwem roszczenie ma charakter roszczenia cywilnoprawnego.
4. W końcu dla dochodzenia roszczenia o rekompensatę przewidziano klasyczną ścieżkę przed sądem cywilnym (stosowany odpowiednio art. 6 Ustawy o stratach). Poszkodowany wnioskodawca nie zaskarża decyzji administracyjnej, lecz wszczyna zwykłą sprawę cywilną (art. 1 k.p.c.).

5. Fakt wydania decyzji administracyjnej jako przesłanki wystąpienia do sądu niczego nie zmienia, gdyż także decyzje administracyjne są – jak wiadomo – zdarzeniami cywilnoprawnymi.
6. Na marginesie, analogia Pozwanego do rekompensaty za mienie zabużańskie jest chybiona, bowiem w ustawie z 5 lipca 2005 roku o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej nie przewidziano w ogóle cywilnej drogi sądowej dla dochodzenia roszczeń. Jedyną drogą jest droga administracyjna, odwołanie również przysługuje wyłącznie do sądów administracyjnych

Rekompensata udzielana jest na wniosek i nie powstaje z mocy prawa

7. Twierdzenia Pozwanego, jakoby roszczenie o rekompensatę powstawało z mocy prawa i jakoby do jego powstania nie był niezbędny wniosek o rekompensatę są również po pierwsze chybione, a po drugie nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.
8. Już z samego brzmienia przepisu wynika, że wniosek jest niezbędny w celu ustalenia i wypłaty rekompensaty:

„Rekompensata jest udzielana na wniosek składany do właściwego wojewody.”

9. W uzasadnieniu projektu ustawy również podkreśla się wnioskowy charakter rekompensaty:

*„Projektowana ustawa ma na celu stworzenie podstaw do przyznania rekompensaty ww. podmiotom w związku z wprowadzonymi ograniczeniami. **Rekompensata będzie przyznawana przez właściwego wojewodę na wniosek (...)**”*

*„Nie wyklucza to jednak możliwości, aby poszkodowany zamiast skorzystania z prawa wystąpienia **z wnioskiem o rekompensatę (...)**”*

10. Przeciwno możliwości przyznania prawa do rekompensaty *ex lege* przemawia silnie art. 2 ust. 1 i art. 2a ust. 2 ustawy o rekompensacie. Wysokość rekompensaty zależna jest od wysokości przychodu poszkodowanego w wybranych przez niego miesiącach. Poszkodowany wyboru dokonuje w treści wniosku i dopiero na podstawie wniosku da się obliczyć wysokość rekompensaty.
11. Tymczasem Pozwany twierdzi, że Powód nabył prawo do rekompensaty nie składając wniosku, z mocy samego prawa. Powstaje pytanie w jakiej wysokości Powód nabył to prawo? Bez wniosku nie da się przecież tego ustalić, a organ nie ma żadnych uprawnień do dokonania wyboru za poszkodowanego miesięcy do kalkulacji rekompensaty.
12. Czy w reżimie cywilnoprawnym, czy publicznoprawnym, nie może istnieć roszczenie o nieustalonej wartości świadczenia. Nawet jeżeli więc uznamy, że Powód *ex lege* nabył jakiegoś rodzaju prawo, to nie nabył on jeszcze roszczenia, a tylko roszczenie ulega przedawnieniu.
13. Na tle roszczeń o analogicznym charakterze, tj. o odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość, M. Romańska¹ zasadnie stwierdza, że:

„Konieczność wydania ostatecznej decyzji w przedmiocie wysokości odszkodowania, które nie zostało uzgodnione przez same strony, oznacza, że przed jej wydaniem wierzytelność o wypłacenie odszkodowania nie jest jeszcze na tyle skonkretyzowana, żeby wywłaszczony mógł domagać się spełnienia należnego mu świadczenia. Przysługuje mu natomiast uprawnienie do zażądania konkretyzacji świadczenia odszkodowawczego na drodze administracyjnej. (...) Uprawnienie do zażądania skonkretyzowania wysokości świadczenia składającego się na wierzytelność odszkodowawczą skierowane jest przy tym do organu państwa, po stronie którego

¹ Legitymacja cedenta do dochodzenia ustalenia odszkodowania za wywłaszczenie nieruchomości w postępowaniu administracyjnym. Glosa do uchwały składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 30 czerwca 2022 r., I OPS 1/22, Orzecznictwo Sądów Polskich 2023, nr 6, s. 126 – 127

ustawodawca ustalił tego rodzaju kompetencję. Dopiero po jej zrealizowaniu można będzie mówić, że zobowiązany do odszkodowania ma spełnić na rzecz uprawnionego świadczenie w wysokości wynikającej z decyzji.”

14. Zatem nawet jeśli obowiązek wypłaty rekompensaty powstaje z mocy prawa, jak chce Pozwany, to do czasu złożenia wniosku o rekompensatę jest to obowiązek nieskonkretyzowany, a przez to niewymagalny.

Limit pomocy de minimis ma znaczenie dla bytu roszczenia

15. Jest przy tym oczywiste, że dla bytu roszczenia o rekompensatę ma znaczenie limit pomocy *de minimis* dostępnej dla poszkodowanego.
16. Wyraźnie tę zależność widać w przypadku wyczerpania tego limitu poprzez uzyskanie pomocy publicznej z innych programów.
17. Jeśli poszkodowany wyczerpał limit, to nie mógł do czasu odnowienia limitu nabyć – czy to z mocy prawa, jak chce Pozwany, czy na podstawie złożonego wniosku, jak chce Powód – roszczenia o rekompensatę.
18. Identyczny mechanizm udzielania wsparcia jak w ustawie o rekompensacie przewidziano w ustawie o stratach, do której zresztą ta pierwsza ustawa szeroko odsyła.
19. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o stratach:

*„Odszkodowanie **przyznaje się na pisemny wniosek** poszkodowanego, złożony do właściwego wojewody.”*

20. Warto in extenso przywołać komentarz J. Kondka² do ww. ustawy o stratach:

„Odszkodowanie osobie pokrzywdzonej przyznaje się jedynie na jej wniosek. Skarb Państwa, mimo spełnienia się przesłanek skutkujących powstaniem odpowiedzialności, nie ma obowiązku ustalenia i wypłacenia odszkodowania bez żądania ze strony poszkodowanego.

Rozwiązanie takie jest wyrazem skonstruowania w polskim prawie cywilnym uprawnienia do otrzymania odszkodowania jako roszczenia, czyli uprawnienia do żądania od innej osoby konkretnego zachowania (...). Stosunek prawny pomiędzy poszkodowanym a zobowiązanym do wypłaty odszkodowania powstaje z chwilą wyrządzenia szkody, więc z tą chwilą powstaje też roszczenie poszkodowanego. Roszczenie, jako prawo podmiotowe, stanowi jedynie możliwość żądania określonego zachowania od innej osoby (tu: zapłaty odszkodowania), a nie obowiązek, w związku z tym jego realizacja jest uzależniona od woli uprawnionego.

Wniosek, o którym mowa w komentowanym przepisie, należy więc rozumieć jako wezwanie do spełnienia świadczenia w rozumieniu art. 455 k.c. Inny jednak jest w tym przypadku skutek takiego wezwania. Zgodnie bowiem z art. 455 k.c. świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po otrzymaniu wezwania przez dłużnika, a po jego upływie staje się wymagalne (...). Na gruncie ustawy o stratach złożenie wniosku inicjuje postępowanie administracyjne mające na celu ustalenie prawa poszkodowanego do odszkodowania oraz jego wysokości (por. komentarz do art. 5 i 7 ustawy o stratach). Termin na spełnienie świadczenia zależy zaś od terminu wydania decyzji w przedmiocie odszkodowania i wynosi 30 dni (art. 5 ust. 5 ustawy o stratach).”

21. Nie ma żadnych argumentów, w szczególności nie dostarcza ich odpowiedź na pozew, aby inaczej traktować wniosek o udzielenie rekompensaty.

22. Wniosek o wypłatę rekompensaty jest więc czynnością, o której mowa w art. 120 § 1 k.c. z tym zastrzeżeniem, że termin spełnienia świadczenia określony jest ustawowo (14 dni).

² J. M. Kondek, Ustawa o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela. Komentarz, Legalis 2021, teza 1 do art. 4

23. Żeby jednak roszczenie było wymagalne, musi uprzednio zaistnieć, a nie może istnieć bez konkretyzacji.
24. Na etapie konkretyzacji roszczenia, czyli w dacie wydawania decyzji przez właściwego wojewodę, ujawnia się znaczenie zaliczenia rekompensaty do pomocy *de minimis*.
25. Do postępowania przed wojewodą stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania administracyjnego (art. 3 ust. 6 ustawy o rekompensacie w zw. z art. 7 ustawy o stratach).
26. Generalną zasadą jest, że **organ administracyjny wydaje decyzję biorąc pod uwagę stan faktyczny sprawy istniejący w dacie jej wydania**. Wynika to z faktu, że przepisy kodeksu postępowania administracyjnego nie wiążą z datą wszczęcia postępowania podstawy faktycznej i prawnej sprawy. Zarówno doktryna jak i judykatura wywodzi, że organ powinien wydać decyzję administracyjną, biorąc pod uwagę stan faktyczny sprawy istniejący w chwili jej wydania. Wniosek ten jest wywodzony z zasady prawdy obiektywnej wyrażanej w art. 7 kpa., zgodnie z którą w toku postępowania organy administracji publicznej podejmują wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy³.
27. W dacie wydawania decyzji o rekompensacie poszkodowany musi mieć wolny limit w ramach pomocy *de minimis*, aby roszczenie o rekompensatę powstało, a następnie stało się wymagalne.
28. Powyższe znajduje zastosowanie do roszczenia o rekompensatę niezależnie od jego cywilnego czy administracyjnego charakteru.

³ Zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 2 lipca 2013 roku, II OSK 575/12, Legalis

29. Nawet jeżeli przyjmie się, jak chce Pozwany, że roszczenie o rekompensatę powstało *ex lege*, to jego wymagalność zależała od wniosku Powoda (art. 120 § 1 zd. 2 k.c.). W takim przypadku przedawnienie biegnie od najwcześniejszej chwili, w której Powód mógł skutecznie wnioskować o rekompensatę, co wymaga uwzględnienia czasu, w jakim z uwagi wyczerpany na limity pomocy *de minimis* możliwości takiej nie miał. W gruncie rzeczy – przyjmując nawet argumentację Pozwanego – dochodzimy do identycznego wniosku, jak w razie przyjęcia argumentacji Powoda o tym, że jego roszczenie powstało później.
30. Forsowana przez Pozwanego wykładnia idzie nie tylko wbrew dogmatyce prawa cywilnego, ale i wbrew celowi Ustawy o rekompensacie, która ma wspierać danych przedsiębiorców, podczas gdy Pozwany chce przeforsować wykładnię działającą przeciwko nim. Ostatecznie, gdyby nawet nie zgodzić się z wykładnią prezentowaną przez Powoda, z punktu widzenia celowościowego – w przypadku wyczerpania limitu pomoc *de minimis* – zasadne byłoby uznanie, że bieg przedawnienia zawiesza się do czasu odnowienia limitu na podstawie analogicznie stosowanego art. 121 pkt 4 k.c. Limit *de minimis* stanowi bowiem obiektywną i niedającą się przewyciężyć okoliczność uniemożliwiającą skuteczne złożenie wniosku o rekompensatę. Podkreślmy, że w demokratycznym państwie prawa nie może dojść do różnicowania sytuacji prawnej podmiotów ze względu na przeszłą okoliczność wyrażającą się w takim czy innym wykorzystaniu pomocy *de minimis*. Ustawa o rekompensacie dotyczy określonych i ekstraordynaryjnych okoliczności na poczet czego nie mogą być zaliczona wcześniejsza pomoc dotycząca czegoś zupełnie innego.
31. Powód nabył prawo do rekompensaty – w kwocie będącej przedmiotem sporu – dopiero w momencie gdy zaczął obowiązywać nowy limit pomocy *de minimis*. Wcześniej uprawnienie mu nie przysługiwało. Błędne jest powoływanie się przy tym na zasadę *tempus regit actum*, gdyż stan prawny pozostaje w istocie ten sam, gdyż nie zmieniły się przepisy ani na korzyść ani na niekorzyść Powoda. Zmienił się jedynie limit pomocy *de minimis* do której odwołuje się w przepisie ustawodawca, co umożliwiło powodowi domaganie się przyznania roszczenia w wyższej kwocie aniżeli została mu dotychczas przyznana.

32. Motyw 11 rozporządzenia 2023/2831 stanowi, iż okres 3 lat brany pod uwagę do celów niniejszego rozporządzenia należy oceniać w sposób ciągły. Dla każdego przypadku przyznania nowej pomocy *de minimis* należy uwzględniać całkowitą kwotę pomocy *de minimis* przyznaną w ciągu minionych trzech lat. Wbrew twierdzeniom pozwanego nie świadczy on o zastosowaniu reguły *tempus regit actum*, lecz o wysokości jaka maksymalnie może być przyznana (obowiązku doliczenia wcześniejszych kwot pomocy). Także przepis art. 3 ust. 7 odnosi się do tego, gdyż stanowi, że jeżeli w efekcie udzielenia nowej pomocy *de minimis* przekroczony zostałby pułap określony w ust. 2, taka nowa pomoc nie czerpie korzyści z przepisów niniejszego rozporządzenia. W niniejszej sprawie pomoc nie została przekroczona.

33. Powód podtrzymuje swoje żądanie dotyczące odsetek od daty wniesienia pozwu. Pozwany odmawiając wypłaty rekompensaty pozostaje w zwłoce. Na podstawie art. 481 par. 1 „*Jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi*”. Argumentacja, iż przepis Ustawy o rekompensacie nie odwołuje się do art. 2 ust. 3 Ustawy o stratach, który z kolei odsyła do kodeksu cywilnego, nie oznacza, że przepisy kodeksu cywilnego nie mają zastosowania, szczególnie co do odsetek.

Wysokość rekompensaty

34. Zgodnie z ustawą o rekompensacie, Pozwany miał obowiązek zlecić poprawność danych zawartych we wniosku o rekompensatę w przypadku, gdy rekompensata była wyższa niż 65 000 zł.

35. Pozwany zlecił stosowną kontrolę Urzędowi Skarbowemu w Lublinie.

36. Kontrola została przeprowadzona i potwierdziła, że Powód wskazał prawidłowy przychód.

37. Pozwany w szeregu decyzji akceptował ten przychód, powołując się m.in. na wyniki kontroli Urzędu Skarbowego w Lublinie.

38. Brak podstaw do kwestionowania poprawności danych przychodowych, a w efekcie wysokości rekompensaty, na obecnym etapie.

Dlatego wnoszę jak na wstępie.

Odpis pisma nadano listem poleconym pełnomocnikowi Pozwanego.

Załączniki:

1. Zlecenie przeprowadzenia kontroli.
2. Zawiadomienie o możliwości zapoznania się z aktami sprawy.
3. Decyzje 52/2022, 93/2022, 123/2022, 192/2022.